

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΗΜΕΡΙΔΑΣ

«Σπουδές Φύλου: Αφετηρίες, διαδρομές, αναπλαισιώσεις»

**19 Απριλίου 2018 και ώρες 17:00-21:00,
Μέγαρο Μουσικής Θεσσαλονίκης, Κτίριο Μ2 – Μουσείο (ισόγειο).**

- **Άννα Μιχοπούλου**, Ερευνήτρια Ιστορίας των Γυναικών

«Προσωπικές αφηγήσεις μιας συλλογικής δράσης: συνεντεύξεις με μέλη της Ομάδας Γυναικείων Σπουδών του ΑΠΘ (1983-2003)»

«Η Ζώγια με λόγο παθιασμένο πολιτικό. Θυμάμαι που ήρθε μια φορά στο πανεπιστήμιο με δυο διαφορετικά παπούτσια. Ήταν τέτοια η ένταση...». «Είχαμε κάνει μια διάλεξη με τη Ζωή Καρέλλη – η οποία δεν έβγαине, δε μιλούσε, και ήρθε μόνο επειδή ήμασταν η Ομάδα Γυναικείων Σπουδών. Ένα πράγμα, δεν μπορείς να φανταστείς! Κι όταν τελείωσε, σηκώθηκε μία λογοτέχνης και της φίλησε το χέρι». «Πότε έφυγα εγώ από την ομάδα; Δεν έφυγα βασικά. Με εκπαραθυρώσαν. Δεν πειράζει, όμως, αυτά είναι μαθήματα στη ζωή...». «Η συμμετοχή μου στην ομάδα είναι εμπειρία ζωής. Τους το 'χα πει κιόλας κάποια στιγμή ότι εγώ, έστω και μόνη μου να μείνω, στόχος μου είναι οι Γυναικείες Σπουδές στο πανεπιστήμιο». «Η ομάδα δεν κατάφερε να αποκτήσει κύρος και να επιβάλει πράγματα στο πανεπιστήμιο. Κι έγινε πιο ουσιαστικό να έχεις μαθήματα τέτοια στο τμήμα σου, παρά να δουλεύεις μέσα από μια τέτοια ομάδα». Πλάι στα υλικά τεκμήρια της δράσης τους (αφίσες και προγράμματα από σεμινάρια και εκδηλώσεις, συλλογικά και ατομικά δημοσιεύματα κλπ.), μέλη της μοναδικής στον ελλαδικό χώρο Ομάδας Γυναικείων Σπουδών του ΑΠΘ, που δημιουργήθηκε το 1983, καταθέτουν τις προσωπικές τους σκέψεις και μαρτυρίες, μέσα από ημι-δομημένες συνεντεύξεις μια εικοσαετία περίπου αργότερα, προσθέτοντας πολύτιμες ψηφίδες στην εικόνα της συγκεκριμένης γυναικείας ομάδας, αλλά και του ακαδημαϊκού και του ευρύτερου περιβάλλοντος όπου κινήθηκε.

- **Όλγα Παντούλη**, ΕΔΙΠ, ΑΠΘ

«Η Ομάδα Γυναικείων Σπουδών μέσα από το αρχείο της Ζώγιας Χρονάκη»

Μετά από πρόσκληση των Αρχείων Σύγχρονης Κοινωνικής Ιστορίας για ερευνητική χορηγία του αρχείου «Ζώγιας Χρονάκη και Νίκου Παπαμίχου», το καλοκαίρι του 2017 ξεκίνησα τη μελέτη του αρχείου αυτού. Ο βασικός σκοπός αυτής της ερευνητικής προσπάθειας είναι η μελέτη του αρχείου της Ζώγιας Χρονάκη προκειμένου να αναδείξει τις διαδικασίες και τις συνθήκες που εκείνη τη χρονική περίοδο (1983-2003) συνετέλεσαν ούτως ώστε να συγκροτηθεί και να λειτουργήσει η Ο.Γ.Σ. ως η πρώτη ελληνική εκδοχή των Γυναικείων Σπουδών στην Ελλάδα. Δίνεται η δυνατότητα να εκπονηθεί μία μελέτη που να συσχετίζει το

αρχαιακό υλικό της Ο.Γ.Σ. και όσα έχουν γραφεί από τα μέλη της Ομάδας και για την Ομάδα, με την ευρύτερη συζήτηση που εντοπίζεται σε φεμινιστικά έντυπα της εποχής για την ενσωμάτωση ή όχι των Σπουδών Φύλου στα προγράμματα σπουδών των ΑΕΙ, όπως για άλλα γυναικεία θέματα που απασχολούν την Ομάδα.

- **Μαρία Ρεπούση**, Καθηγήτρια Ιστορίας και Ιστορικής Εκπαίδευσης ΑΠΘ

«Οι σπουδές φύλου στο φεμινιστικό έντυπο της Μεταπολίτευσης»

Η στροφή προς τις επιστήμες και τις σπουδές φύλου αποτέλεσε σε όλο το δυτικό κόσμο συγκροτητικό στοιχείο του φεμινισμού του λεγόμενου δεύτερου κύματος και σημαντική παρακαταθήκη για την περαιτέρω επιστημολογική έρευνα της έμφυλης διάστασης. Στην Ελλάδα και στο πλαίσιο των φεμινισμών στα χρόνια της Μεταπολίτευσης, το ενδιαφέρον προς τις σπουδές αυτό εκδηλώθηκε ποικιλόμορφα στις κινηματικές αντίστοιχες δράσεις. Η παρούσα ανακοίνωση αναφέρεται στα φεμινιστικά και γυναικεία περιοδικά της περιόδου και παρακολουθεί την εκεί δεξίωση της στροφής προς τις σπουδές φύλου.

- **Γιάννα Σαββίδου**, Φιλολόγος, Διδασκώρισα Γυναικείων Σπουδών

«Φεμινιστικά κινήματα, φεμινιστικές θεωρίες και σπουδές φύλου»

Στην ανακοίνωση αυτή, θεωρώντας ότι τα φεμινιστικά κινήματα, οι φεμινιστικές θεωρίες και οι σπουδές φύλου είναι αλληλένδετα στοιχεία, θα σκιαγραφηθούν σύντομα οι τρόποι σύνδεσής τους μέσα από συγκεκριμένα παραδείγματα. Θα εξεταστούν καταρχήν οι αμφίδρομες σχέσεις που συνδέουν τα φεμινιστικά κινήματα με τις φεμινιστικές θεωρίες. Στη συνέχεια, θα προσεγγιστούν οι σχέσεις μεταξύ των φεμινιστικών θεωριών και των σπουδών φύλου και, τέλος, οι σχέσεις μεταξύ των φεμινιστικών κινήματων και των σπουδών φύλου.

- **Σάσα Λαδά**, Ομότιμη Καθηγήτρια ΑΠΘ

«Από τη διεπιστημονικότητα στη διαθεματικότητα: νέες κατανοήσεις και συμφραζόμενα»

Ο προβληματισμός για τις σπουδές φύλου διατυπώνεται για πρώτη φορά στο χώρο του Ελληνικού Πανεπιστημίου στον απόηχο της μεταπολίτευσης (1975-1985), με κεντρικό το ερώτημα του εάν είναι εφικτή η γεφύρωση της «φεμινιστικής» με την «επιστημονική» ταυτότητα, ερώτημα που οδήγησε σταδιακά στην ανάγκη επανεξέτασης επιστημονικών απόψεων που εθεωρούντο δεδομένες, μέσω της εισαγωγής της έννοιας του φύλου και της μεθοδολογίας της διεπιστημονικής προσέγγισης των υπό μελέτη θεμάτων.

Η εισήγηση αναφέρεται σε δυο στιγμές της ιστορίας των σπουδών φύλου στην Ελλάδα, η πρώτη αφορά στη πρώτη φάση ανάπτυξης τους την δεκαετία 1980-1990 και η δεύτερη στη περίοδο 2003-2008. Η αναφορά στις δυο αυτές φάσεις συσχετίζεται με την ανάπτυξη δυο κεντρικών εννοιών που διατρέχουν τις μεθοδολογικές προσεγγίσεις αυτών των φάσεων: την έννοια της διεπιστημονικότητας (interdisciplinarity) και την έννοια της διαθεματικότητας (intersectionality).

- **Αλεξάνδρα Μπακαλάκη**, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Κοινωνικής Ανθρωπολογίας ΑΠΘ

«Το φύλο στα μαθήματα της κοινωνικής ανθρωπολογίας»

Το πρώτο μέρος της ανακοίνωσης αφορά τις προκλήσεις που παρουσιάζει στις μέρες μας η διδασκαλία ανθρωπολογικών μαθημάτων με αντικείμενο το φύλο, αλλά και η ενσωμάτωση της ανθρωπολογικής προβληματικής για το φύλο σε μαθήματα που δεν επικεντρώνονται άμεσα σ' αυτό. Το δεύτερο μέρος εμβαθύνει σε ένα ζήτημα που προκύπτει συχνά στην τάξη και αφορά την ένταση ανάμεσα στην ανθρωπολογική έμφαση στην πολιτισμική ποικιλομορφία των έμφυλων σχέσεων και πρακτικών και τη φεμινιστική αντίληψη για το φύλο ως σχέση εξουσίας.

- **Φωτεινή Τσιμπιρίδου**, Καθηγήτρια Κοινωνικής Ανθρωπολογίας ΠΑΜΑΚ

«Φύλο, Ανθρωπολογία και Μετααποικιακή κριτική: Παγκοσμιολογικές συναντήσεις στις Σπουδές περιοχής»

Η αποφυγή ουσιοκρατίας και στερεότυπων που συνήθως συνοδεύουν τη μελέτη των σπουδών περιοχής, με χαρακτηριστική τη θεματική της «γυναίκας στο Ισλάμ», αποτελεί το κίνητρο της ενασχόλησής μου με την Ανθρωπολογία του φύλου. Η διδασκαλία σχετικού μαθήματος κατά τα τελευταία 15 χρόνια βρίσκεται σε διάλογο με την πορεία των φεμινιστικών κινήματων και τις σπουδές του φύλου στη Δύση, αλλά κυρίως συνδιαλέγεται με την μετααποικιακή κριτική. Η μελέτη του ανδρισμού και της θηλυκότητας, ως ενσώματες επιτελεστικές εμπειρίες, γίνεται δείκτης των σχέσεων και της μικροφυσικής της εξουσίας, της εργαλειακής χρήσης της θρησκείας και της σεξουαλικότητας. Παρακολουθούμε το πώς αποκρυσταλλώνονται συνήθειες και συμπεριφορές στη μακρά διάρκεια αλλά και στην επαφή των τοπικών κοινωνιών με την δυτική αποικιοκρατία και την ευρωπαϊκή νεωτερικότητα. Η μελέτη του εθνογραφικού και άλλου οπτικού κυρίως υλικού υποδεικνύει δύο τροπικότητες: αφενός τα παλαιά και νέα πρόσωπα της πατριαρχίας σε Μεσόγειο, Ευρώπη, Καύκασο, Κεντρική Ασία, Μέση και Απω Ανατολή, αφετέρου τις διαβαθμίσεις του μάτσο ανδρισμού στον Παγκόσμιο νότο. Τα έμφυλα σώματα μιλούν για σημαίνουσες ιστορικές ιεραρχίες, ηγεμονίες, εξαιρέσεις, αποκλεισμούς, ρατσισμούς και επισφάλεια που έχουν υποστεί, για τραύματα που έχουν εγγραφεί πάνω τους ως μνήμες, για ατέλειες που προτρέπουν σε συνεχείς δοκιμασίες διόρθωσης, περίφραξης, βίας, συμμόρφωσης, υπονόμησης και ανυπακοής προκειμένου οι δράστες να ανταποκριθούν σε τοπικές προκείμενες και παγκόσμιες προκλήσεις.

- **Μαίρη Μικέ**, Καθηγήτρια Νεοελληνικής Φιλολογίας ΑΠΘ

«Σπουδές φύλου και λογοτεχνικές αναπαραστάσεις»

Μεθοδολογικοί βηματισμοί για την σχέση ανάμεσα στην πολιτισμική κριτική των σπουδών φύλου και στις λογοτεχνικές αναπαραστάσεις βρίσκονται στο επίκεντρο της ανακοίνωσης. Λογοτεχνικά κείμενα του 19ου αιώνα που υπογραμμίζουν, μέσα από την παραπάνω οπτική, την αμαρτία, τη βία και την ενοχή θα χρησιμοποιηθούν παραδειγματικά.

Η ημερίδα διοργανώνεται στο πλαίσιο των παράλληλων εκδηλώσεων της έκθεσης **«Ο φεμινισμός στα χρόνια της μεταπολίτευσης, 1974-1990: ιδέες, συλλογικότητες, διεκδικήσεις»** στο Μέγαρο Μουσικής Θεσσαλονίκης (κτίριο Μ2, Φουαγιέ), η οποία διοργανώθηκε από το Ίδρυμα της Βουλής των Ελλήνων για τον Κοινοβουλευτισμό και τη Δημοκρατία σε συνεργασία με το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης και το Μέγαρο Μουσικής Θεσσαλονίκης και θα διαρκέσει έως τις 30 Ιουνίου 2018.